

blagoje jastrebić

UČKUR OD KONOPLJE

DA LI JE PASULJ BIO PROKISAO

Roda je, uglavnom, dobro živio kod tetka-Anke. Ali, jedne večeri dode do sukoba. U stvari, sve je započeo Voja, njegov cimer.

Kao i uvek, za večeru se selo u određeno vreme, oko pola sedam. Tetka Anka nije baš gledala na sat, ali taj momenat bio je ipak dobro utvrđen.

Izuzetno, te večeri ona njima nasu dva tanjira gustog pasulja, i to više venca. Roda se odmah začudio. Jer tetka Anka je bila u tome tačna: tanjir se puni do venca, iznad — ne. To je za nju bila mera. No kako nikada ništa nije govorio, posebno ne u vezi sa jelom, on i ovaj put čutke otpoče sa jedenjem. Zamoči dobro kašiku, zahvati njome, sasuu u usta. Bio je nešto gladan, a pasulj on nikad nije izbegavao.

Sasuu i druguu, i treću kašiku, a onda oseti da iza svakog gutljaja nešto ostaje, podseća na sebe, nešto drukčije no što je navikao da oseća kod pasulja.

Pogleda Voju, ali ovaj još ne beše počeo sa večerom, gleduckao je u nekakav strip, što je uticalo na crvenilo tetka-Ankinih obraza.

Roda produži. Ne, ne, ne vara se, tetka Anka ne kuva baš naročito, ali ovo...

U tom i Voja navali. Pokretima ruku hteo je da pokaže koliko žuri. Sunu glavom prema tanjiru, zagrabi, proguta, onda sumnjivo zavrtne glavom. Zagrabi još jednom, ali samo pola kašike i ovaj put polako mljacnu jezikom. Ipak proguta, pa pode plavim očima u jedan krug po prostoriji. Potom zatrepta značajno i presta da jede. Kašiku odložio kao da je baca, a tanjir odgurnu, kao da se gadi od njega i onog u njemu.

— Tetka Anka... ovaj pasulj je prokisao.

Tek sad i Roda prekinu jedenje.

— Molim?... Šta bulazniš?

— Ništa ja ne bulaznim, pasulj je prokisao!...

— Glava tvoja prokislila, pa joj se svašta privida...

— Ja ovo neću da jedem — gurnu on onaj tanjir još dalje.

— I ne moraš! Ti uvek izvoljevaš. Sad ću šniclu da ti ispečem...

— Ne morate vi nikakvu šniclu, ali neka je bar pasulj u redu...

— Marš!... Ti meni da držiš lekciju...

Postajalo je vruće. Roda nije znao kako da se ponaša. Ne jede mu se ovaj kiseljak, a opet, boji se, uvrediće se tetka Anka, može pomisliti da i on ima nešto protiv jela.

— De, da vidim... — stiša se zbog nečeg ona, što nije bio njen običaj. Zagrabi malo iz šerpe, odatle je maločas usula njima dvojici, i samo se nešto namršti, ali onda opet zaneka glavom, pa će reći:

— Nije prokislo. To sam ja usula sirćeta. Ništa ti ne znaš, to je sa sirćetom...

— Neka je sa bogom ocom... ja ne jedem!

— Šta ne jedeš... A kako Radivoj... — poče ona, ali u tom ukopča da ni ovaj odavno ne žvače.

— Baš ste mi neki!... Ne morate kad nećete...

Pokupi one tanjire ispred njih, a malo zatim iznese nekoliko šnita salame, to je za večeru umesto pasulja.

Njih dvojica produžiše čutke da jedu. Ali tetka Anka nastavi:

— Nikad nisu čuli za pasulj sa sirćetom... I to došlo u grad!... Bolje da si — sad prede na jedninu, Rodu ipak nije htela da dira — bolje da si ostao da kopaš...

TO SE ZVALO »IĆI PO VODE«

Milka je bila iz prvog komšiluka. Imala je vanredno lepu glavicu, crnu kosu, ali prilično spljoštene grudi. Sem toga, ispod očiju behu joj neke kesice nalik na umecano voće.

Njoj je često trebalo da donese vode. Naročito pred veče, ona bi upala kod tetka-Anke i zakreštala:

— Hoćemo li **po vode**?

Tetka Anka bi zaškiljila očima, stegla se u vratu, a onda okovanim glasom odbrojala nekoliko reči:

— Pa eto Radivoja! Može on...

Roda bi bez pogovora odlagao knjigu, dohvatao zelenu kantu, to je bila tetka-Ankina, i plavu — Milkinu. I već je jurio česmi kod pi-jace. Nije bio dug put, za Rodu je čak bio zabavan.

Istini za volju, i Milka je često išla sa Rodom, zajedno. To se dešavalo uveče, kad sijalice slabo žmirkaju u Ladarskoj ulici, a s reke dolazi gusta, smolasta tama.

Milka je usput stalno zagovarala Rodu i zbog nečeg neprestano podrhtavala. A Roda je većinom bio zaliven. Išao je čutke. Ako bi i govorio, odvrtao bi kratko.

— Je li ti teško da ideš po vode? — pitala bi Milka.

— Nije, nije.

— Stvarno ti nije teško?... A nisu ti teške kante?

— Nisu... nimalo.

— Au, a meni jesu! Ruke mi otpadoše... A tebi nisu?

— Nisu lagane, ali nisu ni teške — uspešno je odolevao Roda Milkinim trućanjima.

— A Voja neće da mi pomogne. A ti hoćeš... Ti si dobar dečko!... Sad Roda čuti, red je da bude skroman. Milka to oseća, pa ga i zbog toga pohvali:

— Vidiš, ti se i ne ponosiš! A mogao bi...

— Je l' vam puno teška kanta?... Da ja uzmem — bajagi bi Roda skretao ton razgovora.

— Kako ćeš?... Već imaš dve...

— Vi uzmite ovu, lakša je! A meni dajte tu težu...

— O, pa može baš...

I Roda sad tegli dve teške kante, a Milka nosi kanticu od tri litre.

— A kako je u školi? — pita Milka, iako je to ni najmanje ne interesuje. Nju su izbacili iz drugog gimnazije, kažu zbog kurvarluka, a pošto se ona brzo potom udala, ispostavilo se da je bilo samo zbog ljubavi.

— A imaš li devojkicu kakvu...? — golicavo bi se smešila Milka i pošto je Roda samo odmahivao glavom, ona bi produžila:

— A imaš, imaš... šta nemaš!

U tom bi stigli kući i Rodi bi bilo lakše, jedino bi se lecnuo kada bi ih na stepeništu presreo Milkin muž. Tad bi se istinski uplašio, kao pravi ljubavnik.

VOJA JE POKVARENO DVOSMISLEN

U kući je bilo još poslova. Tetka Anka je bila prava kvočka, pa je samo kyocala, a Roda bi uradio sve što bi mu se kazalo. Cepao je drva, meo hodnik, čistio sobu, samo da ne bi ispalo da nije dobar.

I Milki je pomagao. Naročito oko cepanja drva. No, tu se brzo nalazio i Voja. On je voleo da se junači, da maše sekirom i da uživa u tome kako iverke lete na sve strane.

A Milka je znala svoj posao. Ona je stajala po strani, oprezno, bojala se da je ne klepi koja cepka i čudila se, bajagi:

— Alal ti vera! Što udaraš, svaka ti čast!...

— Nego! — vriskao bi Voja, dok bi mu čeonu žila još više iskala, a upadljivo plave oči dobijale grozan sjaj.

— Joj, joj!... Polako, ubićeš se!...

— Nema polako!...

— Pazi, Vojo!... Nemoj posle...

— Nema sekiracije — još brže bi poskakivala sekira u Vojinim rukama.

— Dosta, dosta, ne treba više! — smirila bi ga, konačno, Milka. — da vam se zahvalim? — snebivala se ona potom, skupljajući sitne iverke, za potpalu.

— Meni ništa ne treba — brisao se rukom Voja. Roda je ćutao. Pa ipak, kad se jednom s puta vratio Milkin muž, on se baš Rodi obratio:

— Ko je pomagao mojoj Milkici? Ko joj je cepao drva, a?

I dok je Roda smišljao kako da odgovori, Voja je istrčao sa svojim:

— Svi smo joj pomagali... svi smo joj pomalo cepali...

Roda se ustraši: ukopčaće čovek! Ali njen muž samo reče:

— Hvala, hvala! Vi ste dobri momci! — i produži.

Voja ti onda naleti na Rodu.

— Što si se uplašio! Nema veze ako je i ukapiro!... A što bi je brat, sve bi pevala bogorodicu... Varnice bi iskakale... Sve bi poskakivala, ko da joj čiodama bodeš guzicu...

Još bi Voja nastojao da bude slikovit, da nije upala tetka Anka.

— A vas dvojica, opet nešto... Ništa ne radite!... Samo vi nemojte...

Znali su da vergla, onako bez veze. Ali, inače, bila je ljuta, najljući ris. U to su se i Roda i Voja uverili jednog jutra, kad ih je probudila svađa, zapravo nešto nalik na grmljavinu i oluju.

TETKA ANKA JE NAJSTRAŠNIJA KAD SE SVAĐA

Rodin, odnosno tetka-Ankin, komšiluk, bio je čudnovato skupljen: niko nikoga nije trpeo. Čak se i Milka često kačila sa tetka-Ankom, ali, pošto je bila blesava, ona bi se prva mirila s njom.

Veća opasnost dolazila je iz drugog dvorišta, od Nade, suviše lepuškaste za svoje godine, i čika-Zdravka, on je patio od visokog krvnog pritiska, ali je, ipak, bio oran za svađu, mada je znao koliko škodi.

Rečenog jutra tetka Anka se žestoko ćapila s njima. Roda nije čuo kako je počelo, pa ni Voja, koji ga je pozvao da otvoreno sluša, jer se Roda do tog momenta pretvarao da spava.

Letele su reči na sve strane. Brujalo je i gorelo jutro pre prve vrućine.

— Ti meni da pričaš... ti!... ti... ti... — gušila se tetka Anka, a njezino »ti«
trebalo je da bude strašno ubedljivo.

— Lepo je tebi! — pakosno je primećivala lepuškasta Nada, nije se dala sama iznervirati. — A gde ti je muž, a?... Kuda si ga najurila?... Oterala si ga, ajmano, na lađu, a ti se ovde...

— Šta te se tiče!... Ti meni »ajmano«, ajmana si sama...

— Oho, oho... oho! baš mi drago što mi ajmana kaže, pa se i ne ljutim...

Očigledno je da nisu umele neku naročitu grdnju da izaberu, ali tetka Anka je grmela, htela je sve da ih smoždi.

U njihovu svađu samo povremeno se ubacivao čika Zdravko:

— Samo mi prodi kroz hodnik!... Samo prodi... — pretio je on. A stvar je bila u ovome: više njih je moralo, kad hoće na ulicu, prolaziti kroz hodnik kraj čika-Zdravkovog stana. A čika Zdravko je, eto, smislio sada da je to samo njegov hodnik i pretio zabranom prolaženja.

— A ti... ti samo dođi da sereš u moj klozet!... Kad zaključam vrata, baš da vidim kud ćeš...

Tetka Anka je na kraju dugačkog hodnika, u svom delu zgrade, imala neko sopče, koje su pretvorili u klozet, zajednički za polovinu stanara. Tu su obavljali nuždu i Milka i njen muž, i još neki, ali klozet bi, zaista, teritorijalno pripadao tetka-Anki, baš kao što je hodnik prema ulici mogao da prisvoji čika Zdravko.

Paljbu je ponovo prihvatila Nada. Da li zbog toga što ona nije srala u rečeni klozet, pa se nije imala bojati zabrane, ne zna se! Iz Nade je sukljalo:

— Možeš da mi prdeš na onu stvar... pa da izviniš! Možeš da se usereš, pa da polizeš... Nemoj da pukneš pre nego što prdneš! Ihi, ihi!... — tu je zadigla suknju poprilično i određeno pokazivala na šta misli.

Da vam je tad bilo videti šta znači provala gneva, šta znači prava erupcija!... I Roda i Voja, koji su dobro poznavali tetka-Anku, ostali su prikovani za prozor svoje sobe, zapanjeno su gledali rasplamtelu vatru u hodniku ispred sebe. To nisu bili pokreti, to su bili grčevi, a obrazi se više nisu mogli prepoznati od ljutine koja je izbijala po licu kao najcrvenije žeravice. Grlo joj je bilo tesno za sve reči koje su žurile da izađu, a jezik nedovoljan za paljbu kakvu je tetka Anka htela sasuti na svoje protivnike. A koliko je to bilo strašno, vidi se po tome što je druga strana savršeno začutala. Tetka Anka se kidala od vatre. Ona bi poletela do Nade da je ujede za grkljan, da se moglo ići pravo, preko doksata. Ona bi čak iskočila da je u tom trenutku mogla bilo koji delić snage upotrebiti na skok. Ali sve joj je otišlo u ljutnju.

I kao mnogi veliki bojevi i ovaj se završio prilično bez veze. Naišao je poštar, počeo je da proziva imena, delio je penzije i još neke pare, a to je bilo dovoljno da se prekine jedna od najžešćih svađa u istoriji ovog dvorišta.

Jedino je još Roda, tog istog jutra, osetio posledice nestišanog tetka-Ankinog gneva. Jadnik, pošto je bio slinav, istresao je svu sadržinu svog nosa u kofu pokraj umivaonika u koju je sipana prljava sapunica. Tetka Anka ga je uhvatila na licu mesta i toliko zinula da je ovaj potpuno ostao bez pameti. U ruci mu se zadržala dobra količina sline.

— A ja vidim — nastavila je tetka Anka — nečije bale u kofi svakog jutra!... Strašno, da povратиš... Nemaš maramicu?!

— Imam — priznaje Roda.

— Pa što se ne užmrkneš u maramicu?...

— Neću više...

— Gadim se toga... više nego govana!... puna kofa pljuvotina!... Vojo, i ti pljuješ...

— Ja ne pljujem.

— Pljuješ, pljuješ!... Videla sam i tebe...

— Ostavite Vi mene na miru! — reče Voja i izade.

A Roda ostao ko blesav s njom, ne zna šta treba početi.

— Ajde, jedi! Oladilo se već... Šta si se ukočio!...

Roda pride stolu, brzo pojedje parče suvog hleba i ispi šolju bele, neslatke kafe. To je bila porcija koja ga je čekala skoro svakog jutra.

(Odlomci iz romana)